

WVS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 4 mei – 12:00 uur d.d. 6 mei

5.1.2e

rectie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Scholieren met psychische problemen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Kinderombudsvrouw en Kindertelefoon 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Belangenorganisatie Privacy First

Samenvatting en karakterisering

- In aanloop naar het debat over de Tijdelijke wet testbewijzen covid-19 wordt er op verschillende plekken in talkshows, online media en in de kranten ruim aandacht besteed en vooruitgeblikt; met name over mogelijke bezwaren over privacy en het ontstaan van een tweedeling in de samenleving. Media spreken in hun berichtgeving over het 'vaccinatiepaspoort', 'vaccinatiebewijs' 'het testbewijs' en het 'sneltesten' en halen dit ook met regelmaat door elkaar. Volgens De Telegraaf zitten er "medische, technische en juridische haken en ogen" aan de invoering van toegangsbewijzen". Privacy First heeft 'grote bezwaren' tegen het invoeren van een vaccinatiebewijs; "een zware inbreuk op grondrechten en mensenrechten". Het voornaamste bezwaar voor de belangenorganisatie is dat er een tweedeling in de samenleving wordt gecreëerd waarbij je in de nabije toekomst als burger alleen nog maar aan het maatschappelijke leven kan deelnemen met een coronapaspoort of een gezondheidsbewijs. Belangenpartijen voor de horeca, bioscopen, evenementenbranche en musea roeren zich in het debat. Zo noemt de Koninklijke Horecabond Nederland het inzetten van sneltesten 'onbespreekbaar'. De evenementenbranche zegt positief te zijn over het testen voor toegang omdat bij festivals het vrijwel niet mogelijk is om afstand te houden, maar Willem Westerman van de Alliantie van Evenementen zegt wel: "Zodra veel jonge mensen zijn gevaccineerd dan willen we er zo snel mogelijk weer van af."
- Media focussen nog altijd op het toenemend aantal relatief jonge patiënten (60-min) die met corona in het ziekenhuis belanden. In mediaberichten komen steeds weer verschillende verklaringen aan bod. Koopmans heeft dan ook het OMT verzocht om hier meer onderzoek naar te doen om zeker te weten waar deze trend vandaan komt. Cijfers van NICE onderbouwen dinsdag nog eens dat steeds meer jonge patiënten zonder onderliggend lijden de coronabedden in de ziekenhuizen bezetten. Zo groeide de groep van 30 tot 70 jaar van ruim 43% in januari en februari naar meer dan 56% in maart en april, het hoogste percentage sinds het begin van de crisis. Volgens voorzitter Dave Dongelmans zal dit invloed hebben op de sterftecijfers gezien het risico op overlijden voor ouderen en risicogroepen 'veel groter' is. Het AD geeft twee mogelijke verklaringen. Zo ligt de vaccinatiegraad bij dertigers en veertigers nog relatief laag, terwijl dit bij de ouderen hoger is. Een tweede verklaring is de invloed van de Britse variant. Volgens viroloog Marion Koopmans zijn er aanwijzingen dat de deze vaker tot klachten leidt bij jongere mensen en kinderen.
- Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer dringt aan op het volledig openen van middelbare scholen en het Mbo na de meivakantie. "De schade die we aanrichten door jongeren zo te laten bungelen is enorm," aldus Kalverboer. Ook de Kindertelefoon merkt nog niet veel verbetering sinds de gedeeltelijke heropening. Volgens directeur Rolinde de Wilde voert de organisatie, ondanks signalen van enige opluchting, nog altijd een 'ongekend groot aantal zware gesprekken per dag'.
- Uit onderzoek van I&O Research, in opdracht van de NOS, blijkt dat een kleine meerderheid van de Nederlanders achter de versoepelingen van vorige week staat. Ook wil ruim de helft van de bevolking de situatie laten zoals die nu is of de maatregelen zelfs weer aanscherpen. De algemene steun voor het coronabeleid is opnieuw gedaald en betreft nu 56%. Een van de redenen voor onvrede is het vaccinatiebeleid. De helft vindt de gang van zaken rond het vaccineren niet zo goed of ronduit slecht.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van WVS vraagt men zich wederom af waarom er geen vrije keuze is in het type vaccin dat je krijgt.

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- Het [NRC](#) beschrijft vier redenen waarom verder versoepelen voorlopig lastig is. 1. Aantal ziekenhuisopnames nog te hoog, 2. Veel mensen hebben nog geen antistoffen, 3. Zorgen over naleving van de regels, 4. Uitgestelde zorg moet worden ingehaald.
- Diverse kranten en online media beantwoorden vragen over het vaccinatiepaspoort: AD beantwoordt [5 vragen](#) over het 'vaccinatiepaspoort'. De vragen zijn: Waarom komt er een Europees vaccinatiepaspoort? Ben je na vaccinatie dan helemaal niet meer besmettelijk? Kun je straks alleen nog maar op vakantie met een prikpaspoort? Is het alleen een digitaal bewijs of krijg je ook een papieren paspoort? Is er kritiek op dit kabinetsplan in de Tweede Kamer? RTL-nieuws beantwoordt [vijf vragen](#) over het 'vaccinatiebewijs': wanneer gaat

het vaccinatiebewijs in? Wanneer heb je straks een vaccinatiebewijs nodig? Moet je per sé gevaccineerd zijn om een vaccinatiebewijs te krijgen? Zijn er mensen die geen bewijs hoeven te tonen? Tot wanneer blijft een vaccinatiepaspoort verplicht?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- **Stichting Nationale Intensive Care Evaluatie (NICE)** meldt dat vooral op de verpleegafdelingen duidelijk te zien is dat er relatief minder 80-plussers met corona worden behandeld. Het percentage patiënten van 30 tot 70 jaar groeide juist van ruim 43% in januari en februari naar meer dan 56% in maart en april. Sinds het begin van de coronacrisis is dit percentage niet zo hoog geweest. Volgens **voorzitter Dave Dongelmans** zal deze trend invloed hebben op de sterftcijfers gezien het risico op overlijden voor ouderen en risicogroepen 'veel groter' is. Het AD geeft twee mogelijke verklaringen over deze trend. Zo ligt de vaccinatiegraad bij dertigers en veertigers nog relatief laag, terwijl dit bij de ouderen hoger is. Vooral bij de groep tachtigplussers is volgens de krant goed te zien dat het aantal ziekenhuisopnames is gekelderde. Een tweede verklaring is de invloed van de Britse variant. Volgens **viroloog Marion Koopmans** zijn er aanwijzingen uit het buitenland dat de Britse variant vaker tot klachten leidt bij jongere mensen en kinderen. "Wellicht geeft dat iets meer infecties in de leeftijdsgroep van hun ouders", stelt Koopmans. Om zeker te weten waar deze verschuiving vandaan komt heeft Koopmans het OMT verzocht dit onderwerp op de agenda te plaatsen voor verder onderzoek.
- Uit een studie van het **Erasmus MC** en het **RIVM** blijkt dat het aantal diagnoses van chronische hepatitis B en C tijdens de pandemie met 40% is afgenomen. De onderzoekers vermoeden dat mensen met klachten de zorg mijden, deels uit angst om de artsen te belasten, maar ook uit angst om zelf besmet te worden.
- **De afdeling tandheelkunde van de Radboud Universiteit in Nijmegen** ziet in coronatijd meer patiënten met afgebroken stukjes tandglazuur, slijtage aan het gebit en gebarsten kiezen. De vermoedelijke oorzaak: tandknarsen als gevolg van coronastress. Volgens tandarts Bas Loomans is er niet specifiek onderzoek gedaan maar denkt het wel dat corona en alles wat er bij komt een hoop spanning oplevert.
- **Stichting IZZ, een organisatie voor werkgevers en werknemers in de zorg** zegt dat werkgevers niet genoeg actie nemen tegen agressie in de zorg. IZZ maakte een rondgang langs zo'n 600 medewerkers uit de hele zorgsector, zoals ziekenhuiszorg, ouderenzorg, patiëntenzorg en gehandicaptenzorg. De helft van de ondervraagden zegt dat sinds de coronacrisis de agressie in de zorg is toegenomen. **Anouk ten Arve van IZZ** zegt dat voor ongeveer de helft die agressie veroorzaakt wordt door familie van patiënten, maar er ook sprake is van toegenomen agressie door personeel zelf. "De lontjes zijn allemaal wat korter," aldus ten Arve.
- In het **Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht** is een experiment van start gegaan met zorgreservisten. Vijftig geschikte kandidaten hebben zich gemeld om bij te springen. De komende tijd wordt gekeken op welke manier de gepensioneerde en uitgestroomde zorgverleners het beste ingezet kunnen worden.
- **Moderna** meldt dat uit proeven blijkt dat een derde dosis van het huidige coronavaccin of een experimenteel nieuw vaccin de immuniteit verhoogt tegen de Braziliaanse en Zuid-Afrikaanse varianten van het coronavirus.
- Canada heeft het gebruik van het Pfizer/BioNTech vaccin goedgekeurd voor 12- tot 15-jarigen.
- De VS is bereid om patenten op coronavaccins vrij te geven zodat de 'vaccinatiekloof' tussen rijke en arme landen kan worden verkleind. De Europese Commissie (EC) geeft aan klaar te staan om het opzichschuiven van de patenten te bespreken.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- Uit onderzoek van het Nederlands Verplaatsingspanel blijkt dat Nederlanders weer 'fors meer' op pad gaan dan een paar maanden geleden. Zo zitten Nederlanders bijna 40% meer in de auto dan in januari. Het aantal mensen dat 's nachts het huis uit gaat is nog steeds niet heel erg groot. Ruim 4 procent van de deelnemers aan het panel, die met een app op hun mobiele telefoon worden gevolgd, verplaatst zich na 22.00 uur. Op zaterdag 1 mei was dat ruim 5 procent.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer** pleit ervoor dat middelbare scholen en het Mbo na de meivakantie weer alle dagen per week fysiek les moeten kunnen geven. Volgens Kalverboer worden de belangen van scholieren niet genoeg meegewogen in de adviezen van het OMT en het beleid van het kabinet. "De schade die we aanrichten door jongeren zo te laten bungelen is enorm," aldus Kalverboer. Ook de Kindertelefoon zegt ondanks de versoepelingen nog veel gesprekken te voeren met jongeren. De gedeeltelijke heropening van middelbare scholen heeft nog weinig effect op het aantal telefoontjes en chatgesprekken die De Kindertelefoon voert. **Kindertelefoon-directeur Rolinde de Wilde** zegt hierover: "Er is enerzijds sprake van opluchting, maar er zijn ook grotere zorgen over leerachterstanden. Al met al zitten we nog steeds op een ongekend groot aantal zware gesprekken per dag".

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- De **International Federation of Pharmaceutical Manufacturers & Associations (IFPMA)** schrijft in een verklaring dat het vrijgeven van patenten op coronavaccins niet het juiste antwoord is op de wereldwijde vaccinschaarste. Volgens de federatie zorgt het vrijgeven van patenten niet tot meer vaccins, maar voor ontwrichting van de vaccinproductie en -

distributie. Het trage vaccineren komt volgens de IFPMA door handelsbarrières, knelpunten in de bevoorradingsketen, een tekort aan ruwe materialen en de onwelwillendheid van rijke landen om hun vaccins met armere landen te delen.

Commentaar Nederlandse vaccinatiecampagne

- De Telegraaf kopt 'Prikdoel ver uit het zicht'. Volgens de krant is er nog 'veel werk aan de winkel' om het streefdoel van 1 juli te halen. Zo moeten er in de komende twee maanden dubbel zoveel prikken worden gezet als in de eerste vier maanden. **Vaccinoloog Ben van der Zeijst** vreest dat het een onmogelijke opgave wordt om het doel te halen en stelt dat het 'nu echt vlugger moet gaan'. **Data-analist Yorick Blijenberg** voegt toe dat er 'nog veel moet gebeuren: "de afgelopen week ging het qua cijfers nog minder, en dat moet er straks allemaal bij ter compensatie." Het hoofdredactioneel commentaar van de krant typeert de vaccinatiecampagne dan ook als een 'vaccinatiesoap die vele afleveringen kent'. De achterliggende cijfers zijn niet alleen de schuld van minister De Jonge, maar hij moet, volgens de hoofdredactie, wel verantwoordelijk communiceren, realistische doelen stellen en regie voeren.
- **Kinderarts en epidemioloog Patricia Bruijning (UMC Utrecht)** heeft er 'ernstige twijfels' over of gezonde tieners gevaccineerd moeten worden, omdat kinderen zelden ernstig ziek worden. Daarbij spelen ook de ethische discussies of kinderen moeten worden ingeënt om volwassenen te beschermen en of de beschikbare vaccins niet eerst naar kwetsbare mensen in andere landen moeten. Daarnaast is het volgens Bruijning nog de vraag of het überhaupt nodig is om kinderen te vaccineren gezien de besmettingen uit de samenleving verdwijnen als genoeg volwassenen zijn ingeënt. Wel is er volgens Bruijning een kleine groep kinderen die je wel graag zou vaccineren omdat ze een kwetsbare gezondheid hebben.
- Volkskrant stelt de vraag waarom zwangere Nederlandse vrouwen, ondanks hoger risico, geen voorrang voor vaccinatie krijgen? **Hoogleraar verloskunde Kitty Bloemenkamp (UMC Utrecht)** stelt dat er alle redenen tot vaccineren is, maar dat we na 'alle ervaringen met reacties van zwangeren op medicijnen heel voorzichtig zijn geworden'. Een extra moeilijkheid is dat zwangere vrouwen nooit worden meegenomen in veiligheidsonderzoeken van medicijnen. **Bestuurslid van de NVOG en hoofd van de afdeling verloskunde en gynaecologie Christianne de Groot (Amsterdam UMC)** stelt dat de NVOG bij het ministerie heeft aangegeven het verstandig te vinden om zwangere vrouwen voorrang te geven, maar stelt ook dat de langetermijntuitkomsten voor de vrouw en haar kind niet bekend zijn. 'Naar aanleiding van alle reacties die we nu krijgen', zegt De Groot, 'kijken we of we met de werkgroep tot een nieuw, duidelijker advies moeten komen.'
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge vindt men het vaccineren nog altijd te langzaam gaan en men heeft er weinig vertrouwen in dat we juli echt gaan halen. Ook wil men graag volledig gevaccineerd zijn voordat ze op vakantie gaan. Gedeeltelijk door mensen die zichzelf anders kwetsbaar voelen, maar ook mensen die dit puur willen vanwege een vaccinatiebewijs

Vooruitblik debat

- In aanloop naar het debat wordt er op verschillende plekken zoals talkshows, online media en in de kranten gesproken en vooruitblik op het debat, waarbij de media vooral spreekt van 'vaccinatiepaspoort', 'vaccinatiebewijs', 'sneltest' en 'toegangstestbewijs'. Volgens De Telegraaf zitten er "medische, technische en juridische haken en ogen" aan de invoering van toegangsbewijzen". **Directeur belangenorganisatie Privacy First, Vincent Böhre**, heeft op het gebied van privacy 'grote bezwaren' tegen het invoeren van een vaccinatiebewijs. "Het is een zware inbreuk op grondrechten en mensenrechten." Het voornaamste bezwaar van Böhre is dat er een tweedeling in de samenleving wordt gecreëerd waarbij je in de nabije toekomst als burger alleen nog maar aan het maatschappelijke leven kan deelnemen met een coronapaspoort of een gezondheidsbewijs. Böhre vindt ook dat er genoeg goede alternatieven zijn maar dat die nooit serieus zijn overwogen door de overheid. **Politiek filosoof Femke Kaulingfreks** waarschuwt eveneens voor 'vaccinatie-discriminatie'. Je kunt mensen volgens haar niet dwingen om zicht te laten vaccineren of te laten testen, maar als mensen dit niet doen belemmert dat andere vrijheden. De tweedeling kan volgens haar voorkomen worden door mensen te bewegen om zich voor het collectieve belang én voor zichzelf te laten inenten. **Internetpionier Marleen Stikker** stelt, in talkshow BEAU, vooral technische problemen te zien doordat dat de app voor het vaccinatiepaspoort en de toegangstesten 'te ingewikkeld' is voor nationaal gebruik. Ze noemt het ook een 'te grote stap in het maatschappelijke verkeer'. Ook vindt Stikker dat er sprake is van 'functioncreep' omdat in eerste instantie er alleen sprake was van een app als vaccinatiepaspoort om te reizen en er nu nog een functie aan gekoppeld wordt door het toegangstesten in Nederland. Vanuit de belangenpartijen zijn de reacties verdeeld. Zo noemt de **Koninklijke Horecabond Nederland** het inzetten van sneltesten 'onbespreekbaar'. Ook de **museumvereniging** zegt dat bezoekers gaan afhaken als ze voor een bezoek moeten testen. Alleen de evenementenbranche zegt positief te zijn over het testen voor toegang omdat bij festivals het vrijwel niet mogelijk is om afstand te houden, maar **Willem Westerman van de Alliantie van Evenementen** zegt wel: "Zodra veel jonge mensen zijn gevaccineerd dan willen we er zo snel mogelijk weer van af. Politieke partijen mengen zich in aanloop naar het debat ook in de discussie. **D66-Kamerlid Jan Paternotte** zegt in gesprek bij Op1 met **PVV-kamerlid Fleur Agema** dat hij vindt dat Nederland zo snel als mogelijk mee moet in de kopgroep als het gaat over het vaccinatiebewijs. Maar **PVV-Kamerlid Fleur Agema** vindt dat een vaccinatiebewijs 'te ver' gaat. Agema denkt dat er op korte termijn een omslagpunt komt in het aantal besmettingen en noemt een bewijs 'dan niet meer mogelijk.' Ze noemt het een 'inbreuk op de lichamelijke integriteit'. **Groenlinks-Kamerlid Lisa Westerveld** noemt het in gesprek met BEAU 'best ingewikkeld'. Zij vindt dat we moeten voorkomen dat we mensen uitsluiten maar ziet wel het nut van testen en vaccineren zodat je bijvoorbeeld bij nieuwe varianten de samenleving 'open kunt houden'.

- [NRC](#) stelt dat uit gesprekken met ondernemers 'chaos' heerst op de markt voor toegangstesten. Volgens het NRC gaat het om net opgerichte bedrijven met 'amper' ervaring in de zorg. Gevestigde bedrijven waarschuwen voor 'cowboys' die voor 'bodemprijzen' de toegangstests gaan uitvoeren. De taak van het heropenen van de samenleving blijkt dus te rusten op 'een bonte groep ondernemers', aldus NRC. Volgens de krant wil geen van de bedrijven – hoewel het om publiek geld gaat – een inschatting geven van de verwachte omzet en winst de komende maanden.
- Het **Landelijke Bestuur van de Protestantse Kerken (PKN)** suggereert een extra kerkdienst voor gevaccineerden, vooral voor ingeënte ouderen die de kerkdiensten en persoonlijke contacten missen. Het landelijk bestuur raadt het daarnaast af om mensen te vragen of ze negatief getest zijn of al een vaccin hebben. "Mensen wel of niet toelaten op basis van een test- of vaccinatiebewijs lijkt niet goed te passen bij de essentie van kerk-zijn", schrijft de PKN. Het hoofdredactioneel commentaar van Trouw bestempeld de suggestie van de PKN als een 'slimme zet' gezien 'de pandemie en de bestrijding bij voortduring blijven vragen om creativiteit. En dat is precies waar deze stap van de PKN van getuigt.'

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

- Diverse media blikken terug op de recente versoepelingen en het besluit van het kabinet om op basis van het huidige beeld en het advies van het OMT voorlopig niet te versoepelen. Volgens Trouw is het optimisme over versoepelingen 'ervlogen'. Volgens de krant nam het kabinet een risico met het openen van de terrassen en winkels en pakt dat 'nadelig' uit en zal het daarom nog even duren voordat er verder versoepeld wordt.
- De **Raad van State** stelt in haar advies aan het kabinet dat het niet te hoge verwachtingen moet wekken over versoepelingen van de coronamaatregelen, want als versoepelingen toch niet kunnen doorgaan kan dat de "geloofwaardigheid en effectiviteit" van de coronaregels aantasten aldus de RvS in haar advies over de tweede verlenging van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19.
- **Hoogleraar Statistiek Casper Albers (RUG)** heeft zijn vraagtekens bij de maatregelen en vindt dat er een betere uitleg moet komen van de overheid waarom bepaalde maatregelen wel en bepaalde maatregelen niet worden genomen. Zo vraagt hij zich bijvoorbeeld af waarom er niet gekozen is voor een kantoorluiting omdat veel besmettingen buitenshuis plaatsvinden. "Waarom wel een avondklok, maar geen kantoorluiting? Kwam dit omdat de focus lag op het bestrijden van thuisbesmettingen, om economische motieven of om andere redenen? Bij gebrek aan communicatie hierover rest speculatie". Volgens Albers is het best mogelijk dat de onderliggende maatregelen 'zinnig' zijn, maar hij vindt wel dat er meer moeite had mogen gestoken in de uitleg. Daarbij noemt hij de uitspraak van Ernst Kuipers over de avondklok die mogelijk niet heeft bijgedragen aan het aantal besmettingen, 'tekenend'.

Opiniepeilingen

- Uit onderzoek van I&O Research, gehouden onder 2080 Nederlanders, blijkt dat een kleine meerderheid van de Nederlanders achter de versoepelingen van vorige week staat. Ook wil ruim de helft van de bevolking de situatie laten zoals die nu is of de maatregelen zelfs weer aanscherpen. Volgens **onderzoeker Peter Kanne** zijn de berichten over de volle IC's een belangrijke oorzaak hiervoor. "Tegenstanders begrijpen niet dat er in die omstandigheden wordt versoepeld. Veel mensen hebben het gevoel dat dit gebeurt onder druk van de publieke opinie en dat de dreiging van 'code zwart' voorkomen had kunnen worden als maatregelen eerder waren aangescherpt." Voorstanders van verdere versoepelingen menen dat de strenge lockdown niet meer houdbaar is. Voor het welzijn van met name jongeren en ondernemers is het in hun ogen essentieel dat er meer ruimte komt. De algemene steun voor het coronabeleid is opnieuw gedaald, hoewel 56% dat in grote lijnen nog altijd kan rechtvaardigen. Begin maart was dat 61% en in januari nog 75%. Een van de redenen voor onvrede is volgens Kanne het vaccinatiebeleid. De helft vindt de gang van zaken rond het vaccineren niet zo goed of ronduit slecht. Pfizer blijft het meest gewilde vaccin: 80% zou zich daar waarschijnlijk of zeker mee laten inenten. Minder dan de helft is bereid zich met AstraZeneca te laten vaccineren.